

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Jakuba Camrdy, JUDr. Zdeňka Kühna, JUDr. Radana Malíka, JUDr. Jana Passera a JUDr. Jana Vyklického v právní věci navrhovatele: **M. J.**, proti odpůrcům: **1) Státní volební komise**, se sídlem nám. Hrdinů 4, Praha 4, **2) Ing. Miloš Zeman, CSc.**, bytem Brdičkova 9, Praha 13, **3) Ing. Vratislav Mynář**, bytem Osvětimany 274, odpůrci 2) a 3) zastoupeni JUDr. Janem Vondráčkem, advokátem se sídlem Zbraslavské nám. 458, Praha 5 – Zbraslav, v řízení o návrhu na neplatnost volby prezidenta republiky,

t a k t o :

- I.** Návrh **s e z a m í t á.**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1.] Navrhovatel se domáhá rozhodnutí o neplatnosti zvolení Miloše Zemana prezidenta republiky, dále též zákazu počítačového zpracování výsledků nové volby prezidenta republiky. Návrh odůvodňuje několika okruhy námitek. Nejdříve poukazuje na porušení zákona a ústavního pořádku České republiky při volbě prezidenta tím, že ing. Miloš Zeman, CSc. a členové jeho volebního týmu porušili zákonnou povinnost vést volební kampaň čestně a poctivě a místo toho šířili úmyslně nepravdivé informace o

- podpoře Miloše Zemana Vladimírem Franzem,
- vyhnání učiliště pro postižené ze zámku v Čimelicích a připravení učitelky T. B. o byt,
- osočování Z. S. ze zneuctění památky přítele L. S. podporou kandidáta Karla Schwarzenberga,
- zatajování finanční nabídky volebního týmu Miloše Zemana T. H. za podporu volební kampaně,
- zatajování spolupráce Miloše Zemana s nepopulárním lobbistou M. Š.

[2.] Úmyslným šířením nepravdivých informací Miloš Zeman a členové jeho volebního týmu měli porušit také povinnost dle čl. 22 Listiny základních práv a svobod („Listina“) zavazující prezidentské kandidáty respektovat svobodnou soutěž politických sil. Popsaným jednáním porušili právo občanů svobodně, na základě řádné a rovné informovanosti, uplatnit volební právo při volbě prezidenta republiky. Již pouhým otisknutím lživého inzerátu dehonestujícího

Karla Schwarzenberga vydavatelem deníku Blesk bylo ve prospěch Miloše Zemana porušeno právo na rovné uplatnění volebního práva občanů a porušen zákon absencí současného zveřejnění zpracovatele i zadavatele inzerátu. Klamáním občanů byl také porušen čl. 6 Ústavy ČR.

[3.] Šířením úmyslně nepravdivých informací porušili Miloš Zeman a členové jeho volebního týmu zákon a ústavní pořádek způsobem, který hrozil uvedení v omyl minimálně části voličů a odradil je od účasti k volbám anebo je přivedl k volbě Miloše Zemana.

[4.] Navrhovatel také namítl porušení závazků České republiky z mezinárodních smluv při volbě prezidenta. V souladu s čl. 10 Ústavy ČR se dovolává soudní ochrany na základě závazku České republiky dodržovat zákaz úplatného výkonu státní moci, a to proti nepatřičné výhodě, poskytnuté Státní volební komisí Miloši Zemanovi tím, že vyhlášením výsledků volby hodnotila volební kampaň Miloše Zemana jako zákonnou a ústavně přípustnou.

[5.] Navrhovatel je přesvědčen, že Miloš Zeman a členové jeho volebního týmu porušili závazek solidarity mezi členskými zeměmi Evropské unie („EU“) dle čl. 67 Smlouvy o fungování EU, a to šířením nepravdivých informací o nacistických symbolech na rodinném zámku manželky Karla Schwarzenberga Hardegga, o podpoře Karla Schwarzenberga představitelem Sudetendeutsche Landsmannschaftu B. P., o hrozbě majetkovým právům občanů České republiky. Miloš Zeman tak vyvolával volební kampaň xenofobii vůči Německu jako členskému státu EU v rozsahu, který vyvolává podezření z trestní odpovědnosti za šíření poplašné zprávy, podněcování k nenávisti vůči skupině osob, z podkopávání základů právního státu a rozvracení ústavního zřízení.

[6.] Navrhovatel se dovolává rovněž ochrany řádného výkonu volebního práva „*zajištěním právní jistoty proti hrozbě útoku na rovnost volebního práva občanů počítačovým zpracováním výsledků voleb.*“ V té souvislosti se dovolává rozsudku Ústavního soudu v Karlsruhe ze dne 3. 3. 2009, čj. 2 BvC 3/07; 2 BvC 4/07, jímž Německo v rámci závazků dle čl. 67 Smlouvy o fungování EU přijalo zákaz užívání počítačů ve volbách do Spolkového sněmu pro nedostatek transparentní veřejné kontroly.

[7.] Závěrem navrhovatel zdůrazňuje, že ve volební kampaň na prezidenta republiky nelze přijmout lež a podvod na voličích jako ústavní obyčej, neboť to by bylo v rozporu s ústavním pořádkem, mezinárodními vztahy České republiky, ale přímo se základními principy civilizovaných národů.

[8.] Státní volební komise ve vyjádření k tvrzení o porušení povinnosti dle § 35 odst. 2, 3 zákona č. 275/2012 Sb. o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů („zákon o volbě prezidenta republiky“), jakož i porušení práv zakotvených v čl. 21 odst. 3, čl. 22 Listiny a čl. 6 Ústavy ČR Milošem Zemanem a členy jeho volebního týmu veškeré výhrady navrhovatele odmítla. Poukázala na to, že nemá žádné kompetence zasahovat do volební kampaň kandidátů a hodnotit její soulad se zákonem. Taková úvaha je ponechána až na rozhodnutí soudu v rámci soudního přezkumu voleb.

[9.] K námitce, že vyhlášením výsledků voleb měla uznat volební kampaň odpůrců za zákonnou a ústavně přípustnou, poukázala na to, že zákon o volbě prezidenta republiky Státní volební komisi ukládá schválit zápis o celkovém výsledku volby prezidenta republiky a uveřejnit ho. Jiný postup ani nepřipouští (jednotliví členové mohou nanejvýše odeprít podpis tohoto zápisu). Schválením zápisu o výsledku volby a jeho vyhlášením tak vlastně Státní volební komise formálně stvrzuje výsledek demokratické volby a respektování vůle většiny s tím, že domnívá-li

se někdo, že byla porušena ustanovení zákona způsobem, který mohl ovlivnit výsledek volby, může se právě až po jeho vyhlášení ve stanovené lhůtě obrátit na soud s návrhem na neplatnost voleb.

[10.] V návrhovatelem popisované spojitosti mezi rozhodnutím Spolkového ústavního soudu v Karlsruhe z roku 2009, opatřením proti xenofobii a falšování výsledků voleb počítačovým zpracováním, nenachází Státní volební komise ani při největší snaze jakoukoli konkrétní skutečnost, která by se vázala k proběhlé volbě prezidenta republiky v České republice a zakládala důvod pro její zpochybnění.

[11.] Zbývající odpůrci se k návrhu obsažně vyjádřili. Jejich vyjádření obsahuje množství dokumentů, převážně z internetu, kterými ilustrují svůj náhled na férovost vedení prezidentské volební kampaně.

[12.] Nejvyšší správní soud konstatuje, že návrh byl podán včas, v souladu s požadavky § 90 odst. 5 s. ř. s. a zákonem č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky). Navrhovatel je aktivně legitimován a návrhový petít je co se týče návrhu na neplatnosti voleb srozumitelný a věcně projednatelný. Naopak nad rámec zákona jde požadavek zakázat počítačové zpracování výsledků nové volby prezidenta republiky. Soud jej však posoudil tak, že (údajně) použití počítačů ve volebním procesu má být dle navrhovatele důvodem neplatnosti voleb prezidenta republiky (argumentace k tomu je uvedena dále).

[13.] Návrh není důvodný.

[14.] Soud předesílá, že na volbu prezidenta republiky není aplikovatelné právo Evropské unie. Čl. 67 Smlouvy o fungování EU, jehož se navrhovatel dovolává, řeší naprosto odlišné otázky, totiž, že na vnitřních hranicích EU neprobíhá kontrola osob, společnou politiku v oblasti azylu, přistěhovalectví a ochrany vnějších hranic atd. Programové ustanovení čl. 67 odst. 3 sice jako jeden z cílů Unie stanoví, že ta usiluje o zajištění vysoké úrovně bezpečnosti mimo jiné prostřednictvím opatření pro předcházení rasismu a xenofobii, ovšem ani tato norma finální (teleologické) povahy se nijak nevztahuje k pravidlům čistě vnitrostátní politické soutěže. Celá argumentace navrhovatele ohledně práva EU se proto míjí s posuzovanou věcí.

[15.] V další námitce navrhovatel zpochybňuje počítačové zpracování výsledků voleb prezidenta republiky. K tomu lze jen stručně uvést, že navrhovatel se mylí, výsledky hlasování se v České republice počítačově nezpracovávají. Detaily zjišťování výsledků volby jsou upraveny v § 48 násl. zákona o volbě prezidenta republiky. Okrsková volební komise sčítá hlasy ručně. Detaily jejího postupu jsou upraveny v § 49, pravidla posuzování hlasovacích lístků v § 50. O průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku se pořizuje zápis (§ 51), který se předá Českému statistickému úřadu (§ 52). Rozhodnutí druhého senátu německého Spolkového ústavního soudu ze dne 3. března 2009, sp. zn. 2 BvC 3/07, 2 BvC 4/07 (dostupné na http://www.bverfg.de/entscheidungen/cs20090303_2bvc000307.html), na které se odvolává navrhovatel, se týká věci v českém právu naprosto neznámé. V tomto rozhodnutí totiž Spolkový ústavní soud prohlásil za protiústavní použití určitého typu elektronických hlasovacích zařízení. Jejich použití v Německu totiž nebylo zpětně kontrolovatelné, a bylo tedy v rozporu s ústavním požadavkem, aby všechny podstatné kroky v průběhu volebního procesu byly veřejně přezkoumatelné [v češtině k tomuto rozhodnutí srov. „*Použití počítačů ve volbách může být podle Spolkového ústavního soudu protiústavní („Wahlcomputer-Urteil“)*“, blog Jiné právo 10. 3. 2010]. Žádná takováto zařízení v českém volebním procesu v současné době neexistují.

[16.] Jádrem námitek směřuje proti způsobu, jakým vedl zvolený kandidát Miloš Zeman a jeho volební tým prezidentskou volební kampaň. Navrhovatel upozorňuje na neetičnost volební kampaně, na její xenofobii a vyjmenovává celou řadu nepravdivých informací, které v průběhu kampaně Miloš Zeman nebo jeho volební tým vyslovili.

[17.] Soud zdůrazňuje, že návrhu na neplatnost volby vyhoví pouze tehdy, jestliže dospěje k závěru, že byl porušen volební zákon, a to takovým způsobem, který mohl ovlivnit výsledek volby (srov. k tomu přiměřeně usnesení NSS ze dne 2. 7. 2004, čj. Vol 6/2004-12, č. 354/2004 Sb. NSS). Rozhodnutí voličů jako suveréna může soudní moc změnit jen ve výjimečných případech, kdy vady volebního procesu způsobily nebo mohly prokazatelně způsobit, že by voliči rozhodli jinak a byl by zvolen jiný kandidát [nález sp. zn. Pl. ÚS 73/04 ze dne 26. 1. 2005 (N 17/36 SbNU 185; 140/2005 Sb.), kauza senátora Nádvorníka].

[18.] Zákon o volbě prezidenta republiky v § 35 odst. 1 definuje volební kampaň jako jakoukoli propagaci kandidáta na funkci prezidenta republiky a volební agitace v jeho prospěch, zejména veřejné oznámení určené na jeho podporu nebo sloužící v jeho prospěch, včetně jakékoli doprovodné akce, za které se poskytne nebo obvykle poskytuje úplata, pokud k takové propagaci nebo volební agitaci došlo nejdříve v den vyhlášení volby prezidenta ve Sbírce zákonů, anebo i před tímto dnem, jestliže taková propagace nebo agitace trvá i ke dni vyhlášení volby prezidenta ve Sbírce zákonů. Za volební kampaň se považuje i sdělení v neprospěch jiného kandidáta na funkci prezidenta republiky. Podle § 35 odst. 2 volební kampaň *musí probíhat čestně a poctivě, zejména nesmí být o kandidátech zveřejňovány nepravdivé údaje.*

[19.] Zákon neobsahuje výklad užitých pojmů „čestně a poctivě“ a soud toto ustanovení aplikující musí vycházet nejen z toho, jak jsou tyto pojmy chápány v běžném životě, ale současně musí i přihlížet k charakteru volební kampaně. Ta má jistě svá specifika vyplývající z vyostřeného střetu mezi jejími aktéry, kteří se jednak snaží získat podporu pro svůj volební program, jednak podlomit důvěru k volebnímu soupeři. Volební střet je fakticky nejen soutěží volebních programů a kandidátů v pozitivním smyslu (tedy vyzvednutím kladů vlastního programu a kandidujících osobností), ale i v negativním smyslu (poukazováním na zápory ostatních volebních programů i osob protikandidátů). Předmětné pojmy v prostředí voleb nelze ztotožňovat s dobrými mravy, tak jak jsou chápány občanským zákoníkem, ani je nelze posuzovat z hlediska soukromého práva a obecné morálky. Nedostatek etiky ve volební kampani ještě nečiní takové jednání protizákonným (srov. usnesení ze dne 29. 6. 2006, čj. Vol 45/2006-17, č. 963/2006 Sb. NSS).

[20.] Nejasnosti ohledně styků zvoleného kandidáta Miloše Zemana s kontroverzní postavou M. Š., zdůrazňování nacionálních aspektů spojených s tzv. Benešovými dekrety a poválečným transferem československých Němců, osočování Z. S., že podporou kandidáta Karla Schwanzenberga zneuctil památku zemřelého přítele a kolegy L. S., to vše jistě může být pro některé voliče neetické, nevkusné, a tudíž i nečestné a nepoctivé. Na druhou stranu pánem každých voleb je volič. Volební kampaň v jakémkoliv demokratickém státě je z povahy věci tvrdá, nedrží se pravidel Gutha-Jarkovského. Důležité je, že na každý, byť třeba ne zcela férový argument, má oponent v kampani šanci odpovědět. Argumentace užitá všemi aktéry prvních přímých voleb prezidenta republiky, a to včetně Miloše Zemana a jeho volebního týmu, nakonec podléhala kritickému posouzení ze strany voličů. Ti vnímají nejen obsah volebních prohlášení, ale i úroveň prostředků ve volebním boji užitých. Všimají si též účelových změn názorů kandidátů na jednotlivá témata. S ohledem na povahu volebního procesu nepřísluší soudu přísně soudit kvalitu volební kampaně nebo porovnávat kvality jednotlivých kandidátů. Soud nemůže ani určovat témata předvolební kampaně, ani některá témata *ex post facto* zakazovat. Jinak by se soud *namísto voličů* postavil do pozice konečného arbitra slušnosti a etiky, což mu v žádném případě nepřísluší.

[21.] Jiná je ovšem situace u některých dalších pochybení, které navrhovatel ve vztahu k volební kampani vytyká jako úmyslné užití nepravdivých informací. Jmenovitě jde o celostránkový inzerát v deníku Blesk, který vyšel v první den druhého kola voleb prezidenta republiky (srov. Blesk, 25. 1. 2013, s. 9). Tento inzerát obsahuje přinejmenším jedno nepravdivé tvrzení, a to o poděkování kandidáta Karla Schwarzenberga B. P. za jeho podporu (k nepravdivosti tohoto tvrzení srov. vysvětlení Miloše Zemana v prezidentské debatě na ČT 1 dne 24. 1. 2013 a dementi Britských listů z téhož dne, viz <http://www.blisty.cz/art/67152.html>). Tím byl porušen zákaz uvádět o kandidátech nepravdivé údaje dle § 35 odst. 2 zákona o volbě prezidenta republiky. Současně byla porušena též povinnost dle § 35 odst. 3 téhož zákona, podle něhož *[p]ropagace nebo volební agitace šířené prostřednictvím komunikačních médií musí obsahovat informaci o jejich zadavateli a zpracovateli; to platí obdobně i pro sdělení v neprospěch kteréhokoli kandidáta na funkci prezidenta republiky*. Stejně tak byla lživá informace, šířená týmem Miloše Zemana, podle které jsou na zámku Karla Schwarzenberga umístěny nacistické symboly (<http://www.novinky.cz/domaci/291011-zeman-se-omluvil-schwarzenbergovi-za-reci-o-hakovych-krizich.html>).

[22.] V obou právě uvedených případech došlo k porušení zákona, konkrétně v prvním případě § 35 odst. 2 a 3 zákona o volbě prezidenta republiky, v druhém případě § 35 odst. 2 téhož zákona. Obě skutečnosti, jakož i některá další prokazatelně nepravdivá tvrzení, bezesporu měly racionální vztah ke zvolení kandidáta, jehož zvolení je napadeno. Soud má nicméně za to, že ve věci není dána třetí podmínka pro závěr o neplatnosti volby prezidenta republiky, totiž existence takové zásadní intenzity nezákonnosti, která je ve vztahu příčinné souvislosti k výsledku volby. Lze jen připomenout, že protizákonnost musí dosahovat takového stupně, že je možno se důvodně domnívat, že pokud by k ní vůbec nedošlo, nebyl by kandidát zřejmě vůbec zvolen. Intenzita porušení volebního práva zvláště ve vztahu k inzerátu v deníku Blesk je bezesporu mimořádně velká. Deník Blesk je nejčtenějším českým deníkem, jeho náklad se pohybuje kolem 300 000 kusů, každodenně zasahuje výrazně více než jeden milión čtenářů (<http://www.mediaguru.cz/2012/08/prodane-naklady-deniku/>). Inzerát vyšel v první den voleb, kandidát Schwarzenberg, v jehož neprospěch inzerát směřoval, tak neměl reálnou šanci na tam uvedená nepravdivá tvrzení reagovat. Zadavatelem inzerátu byl bývalý důstojník komunistické Státní bezpečnosti, což byla klíčová represivní složka zločinného komunistického režimu (srov. zákon č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu). Spojení zadavatele inzerátu s týmem zvoleného kandidáta Miloše Zemana však nebylo v tomto řízení prokázáno. Současně výsledek voleb ve prospěch kandidáta Miloše Zemana je tak výrazný, bezmála 500 000 hlasů (srov. oficiální výsledek voleb vyhlášený pod č. 25/2013 Sb.), že se lze domnívat, že přes vysokou intenzitu protizákonnosti byl inzerát s to změnit volební výsledky.

[23.] Soud se shoduje s názorem Ústavního soudu, podle něhož za porušení pravidel volebního procesu by měl být v první řadě sankcionován ten, kdo je způsobil. Hrozba zrušení výsledku voleb jako jedině možný důsledek je v takovém případě v rozporu s ústavním principem přiměřenosti zásahu veřejné moci (takto shora cit. nálezný sp. zn. Pl. ÚS 73/04).

[24.] Naopak co se týče prokazatelně lživých tvrzení týmu Miloše Zemana ohledně nacistických insignií na údajném sídle manželky kandidáta Schwarzenberga, případně dalších lží, třeba o vyhnání T. B. z jejího bytu, dopady těchto porušení zákona nebyly podle názoru soudu rozhodující pro konečný výsledek voleb, a to právě proto, že kandidát K. Schwarzenberg a jeho tým měli šanci tyto lži přesvědčivě vyvrátit, což v prvním uvedeném případě nakonec vedlo k tomu, že i sám kandidát M. Zeman posléze pochybení uznal a svému protikandidátovi se omluvil.

[25.] Navrhovatel v kontextu uvedených výhrad proti vedení volební kampaně Milošem Zemanem a členy jeho volebního týmu dovozoval rovněž dopad této kampaně na principy chráněné čl. 22 Listiny a čl. 6 Ústavy ČR. Ani s touto výhradou nelze souhlasit a naopak je třeba zdůraznit, že celý volební proces prezidentské volby zjevně z ústavních hranic nevybočil. Zákon o volbě prezidenta republiky, jehož podstatu je třeba primárně konfrontovat s principem ochrany svobodné soutěže politických sil v demokratické společnosti dle čl. 22 Listiny, v konfliktu s tímto principem není. Jestliže vedení volební kampaně Milošem Zemanem a jeho volebním týmem se nacházelo vůči povinnostem dle uvedeného zákona v takovém vztahu, jaký byl shora vysvětlen, není jasné, čím by měl, respektive vůbec mohl být, čl. 22 Listiny dotčen. A stejně tak není důvod pochybovat o tom, že výsledek volby prezidenta republiky respektoval vůli většiny vyjádřenou svobodným hlasováním (čl. 6 Ústavy ČR). Z principu suverenity voliče ve volbách vyplývá respekt k jeho vůli, který nelze modifikovat subjektivní nebo zkrátka jakoukoli parciální úvahou bez toho, že by se právě taková úvaha sama ocitla mimo hranice ústavního pořádku.

[26.] Žádná z navrhovatelových námitek (a ani všechny dohromady) tedy nebyla shledána jako způsobilá vést soud k závěru o neplatnosti prezidentských voleb. Soud proto návrh jako nedůvodný usnesením zamítl. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud dle § 93 odst. 4 s. ř. s., dle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů. Soud rozhodl o návrhu bez jednání. V tomto typu řízení jej není třeba nařizovat, byť se provádí dokazování (§ 90 odst. 5 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** řádné opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. února 2013

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu